

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1055 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/323/2016/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

76/2017. (IV. 27.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2016. augusztus 31-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2017. április 27-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

1) A panaszos képviselője az általa vezetett intézménnyel szemben foganatosított, álláspontja szerint zaklató jellegű és az intézmény működését akadályozó rendőri intézkedések miatt terjesztette elő panaszbeadványát.

A panaszos képviselője előadta, hogy *. bü. ügyben nyomozást folytat a rendőrség, amely az általa képviselt intézményt érinti. Ebben az ügyben 2016. február 18-án és 2016. április 6-án megkeresés tárgyú faxokkal fordult oktatási intézményükhöz a rendőrség, melynek mindkét ízben eleget tettek.

A nyomozóhatóság részéről dr. S-P K. r.szds 2016. július 29-én egy, az előző nap kelt „határozat lefoglalás elrendeléséről” irattal jelent meg oktatási intézményükben. Megjelenéséről korábban telefonon tett a panaszos képviselője felé értesítést. A folyamatban

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük

lévő fenti számú ügyhöz a lefoglalásra került iratok a panaszos képviselője számára érthetetlen, hogy mi módon kapcsolódnak.

A lefoglalás ténye azt mutatja a panaszos képviselőjének álláspontja szerint, hogy oktatási intézménye az ügyhöz kapcsolódóan felelős. Ez ügyben viszont semmilyen értesítést nem kapott.

Az iratokat lefoglaló nyomozó, rendőr nyomozó az oktatási intézményben a panaszos képviselőjével és irodavezetőjével szemben megengedhetetlenül agresszívan viselkedett. Mint kizárólagosan adatszolgáltatókkal szemben teljességgel érthetetlen is az iratok átadásakor, mert másra nem szolgált, mint pszichikai nyomásgyakorlásra, félelemkeltésre.

2) A panaszos képviselője 2016. szeptember 22-én az alábbi panaszkiegészítést tette.

A rendőrhatóság 2016. szeptember 19-én 13.00 óra után megjelent oktatási intézményükben – egy hölgy és egy úr -, akik név szerint Sz. G. igazgatóhelyettest keresték. Egy munkatársuk az igazgatói irodába munkáját végző kollégához vezette őket. Sz. G. igazgatóhelyetttel a hölgy közölte, hogy három tanulójukkal akar beszélni. Az igazgatóhelyettes maga ment az osztályokba be, hogy a keresett tanulókat az irodához hívja. A három tanulóból kettő tanuló volt jelen az iskolában, akik ekkor épp a 6. tanórájukon voltak jelen. A tanulókkal való beszélgetést nem akarták az irodában folytatni, az iskola egyik „legforgalmasabb” helyét választották erre, a tantestületi szoba előtti folyosórészt.

Közben kicsengettek, így a rendőrség jelenlétéről rövid percekben belül szinte az egész iskola tudomást szerzett. A rendőrhatóság nem mutatott fel iratot, amellyel jogosulttá tette, hogy intézkedést eszközöljön a közoktatási intézményben. Intézkedésével megzavarta az intézmény rendjét. A megjelenő rendőrök továbbá még csak igazolni sem igazolták magukat, nem mutattak igazolványt, jelvényt.

3) A Testület felhívására a panaszos képviselője, az általa sérelmezett 2016. július 29-én foganatosított intézkedéssel kapcsolatban az alábbi igazolási kérelemmel fordult a Testülethez:

A rendőrség 2016. július 29-én foganatosított intézkedése idején a panaszos képviselője szabadságát töltötte, melyet azért kellett megszakítania, mert a nyomozóhatóság ragaszkodott az általa vezetett intézményben történő iratátvételhez. A panaszos képviselője csatolta igazolási kérelméhez szabadságengedélyét.

4) A panaszos képviselője panaszkiegészítéséhez csatolta Sz. G. igazgatóhelyettes feljegyzését, melyet a 2016. szeptember 19-én foganatosított intézkedésről készített.

Sz. G. előadta, hogy 13 és 14 óra között az igazgatói irodában dolgozott, amikor munkatársuk K. Sz. bejött szólni, hogy a rendőrségtől érkeztek és őt keresnek. Egy nő és egy férfi érkezett vele az irodához. Az iskolában intézkedésre feljogosító iratot nem mutattak be és magukat sem igazolták. A nő közölte, hogy négyszemközt akar beszélni vele. A négyszemközti beszélgetés végül is hatszemközti volt, mert az úr, aki vele érkezett, jelen volt.

Három tanuló érdekelte őket O. R., H. D. és D. A. Az érdekelte őket, hogy jelenleg az iskolában vannak-e az és ha igen, szeretnének velük beszélni. Két tanuló jelen volt, H. D. és

D. A., őket Sz. G. személyesen felhozta az igazgatói irodához a rendőrök kívánsága szerint. Megütközve tapasztalta, hogy szünet lévén, a tanári szoba előtt, nyilvánosan diákok és tanárok szeme láttára és füle hallatára folytattak megbeszélést. Mindazonáltal Sz. G. nem lehetett jelen, pedig egyik tanuló sem volt 18 éves, azaz nem voltak nagykorúak. Az eseményen Sz. G. azért ütközött meg, azon túlmenően, ahogy azt fentebb is nyilatkozta, nem igazolták magukat és nem hoztak iskolába folytatható tevékenységükhöz felhatalmazást, hogy a diákjaik nyugalma megzavarva a rendőrség megbeszélést folytathasson diákokkal. O. R. tanuló nem volt jelen az iskolában, így róla a következő nap kértek Sz. G.-től jelzést, hogy jelen van-e és ennek függvényében kívánnak tőle adatokat kérni.

Hivatkoztak arra, hogy szükségük van az iskola házirendjére, amely kérelmüket ők állítólagosan e-mailben vagy faxon megküldték a tanév elején, de Sz. G. sem e-mailt nem talált, sem faxról nincs senkinek sem tudomása dolgozóik közül. A házirend továbbítását a következő napra kérték arra az e-mail címre, amelyet állításuk szerint meg fognak küldeni az intézkedést követően.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az ügyben illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) Sz. F. r. alezredes 2016. október 14-én kelt parancsnoki kivizsgálása szerint:

A panaszos képviselőjének fia ellen a *. bü. számon a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 208. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő kiskorú veszélyeztetése büntett megalapozott gyanúja miatt nyomozás van folyamatban, melyben a gyanúsított szabadlábban védekezik. A nyomozás még nem nyert befejezést, tekintve, hogy további nyomozati cselekmények végrehajtására van szükség. A panaszos képviselőjének fia szintén a panaszos intézményben dolgozott tanárként, ahol a panaszos képviselője mai napig igazgatóként dolgozik.

Az ügy előadója, dr. S-P. K. c. r. százados asszony 2016. július 29-én a nyomozásban lefoglalási határozattal és jegyzőkönyvvel jelent meg másodmagával, azaz M. B. c. r. századossal a jelzett középiskolában, tekintettel arra, hogy szükségessé vált a 2015/2016-os tanév végével elbocsátott diákokkal kapcsolatos iratok lefoglalása. Az iskolában történő megjelenéskor a panaszos képviselője az iratok átadására történő felszólítást követően közölte, hogy a teljes tanév során elbocsátott összes diákot tartalmazó nyilvántartás nem áll rendelkezésre, mindössze csak négy, magyarázatot a hiányra adni nem tudott. A postakönyv lefoglalására nem kerülhetett sor, melynek hollétéről az iskolaigazgató nyilatkozni nem tudott, hozzátéve, hogy az egész iskolában nincs olyan, aki erről tudna nyilatkozni. Ezen eljárási cselekménykor így, négy diák elbocsátásával kapcsolatos okirat lefoglalására kerülhetett csak sor.

Dr. S-P. K. c. r. százados asszony 2016. szeptember 19-én, H. K. r. őrnagy alosztályvezető

úrral azért kellett, hogy megjelenjen a panaszos oktatási intézményben, hogy az ott tanuló három kiskorú törvényes képviselőjének nevét és elérhetőségét megtudják, tekintve, hogy a kiskorúakat az ügyben ki kell hallgatni tanúként rendőri objektumban, azaz a BRFK Teve u. 4-6. szám alatt, a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Osztály kihallgató helyiségében. Az előadó asszony, a törvényes képviselőkön keresztül kívánta idézni a kihallgatásra az érintetteket.

A személyes megjelentést megelőzte, hogy az iskolától kérte a törvényes képviselők neveit és elérhetőségét, azonban ezt tőle azzal tagadták meg, hogy náluk ez nincs nyilvántartva. Az iskolánál civil szolgálati járművel jelentek meg, attól egy utcával távolabb parkoltak, az épülethez pedig civil ruhában, ruházatunk rendőri jelleg feltüntetése nélkül érkeztek, tekintve, hogy ők bűnügyi nyomozók, szolgálatot pedig civil ruházatban látnak el. Az épületbe való belépéskor, a kaput nyitó személynek felmutatták igazolványaikat, majd Sz. G. igazgató-helyettes úrhoz kísérték őket. Tőle, a megnevezett három gyermek törvényes képviselőjének nevét és elérhetőségét kérték azon indokból, hogy a gyermekeket tanúként kell kihallgatni. Sz. G. közölte, hogy az igazgató úr nem tartózkodik az iskola épületében, de ő segíti a hatóság munkáját.

A kérésnek viszont eleget tenni nem tudott, azaz nem tudta megmondani és előkeresni a nyilvántartásból a törvényes képviselők nevét, ezért felajánlotta, hogy a diákokat a szünetben a nyomozókhoz kíséri. Ő kérte a nyomozókat arra, hogy a tanári szoba előtt várakozzanak. Az igazgató-helyettes ide kísérte, a tanári szoba előtti folyosó szakaszra a diákokat, akik közül csak kettő volt bent az iskolában, a harmadik betegség miatt távol volt. A diákokkal csak a szünet időtartamában váltottak szót és csak törvényes képviselőik nevét és elérhetőségét kérték el.

Ezen adat megszerzésén kívül kihallgatás, vagy más, a kiskorúak személyét érintő nyomozati cselekményt nem végeztek. Sz. G. mindvégig halló- és látótávolságon belül volt. Dr. S-P. K és H. K. semmilyen rendvédelmi eszközt, vagy felszerelést nem vittek magukkal, tekintettel arra, hogy egy iskolába mentek, és nyilvánosan nem kívánták a rendőri jelleget láthatóvá tenni, pontosan azért, hogy a szünetben, tőlük távolabb, a folyosón tartózkodó diákok között zavart ne keltsenek. Az iskolából ezt követően távoztak, majd későbbiekben sor került a kiskorúak törvényes képviselőjük jelenlétében történő tanúkénti kihallgatása.

2) Dr. S-P. K. c. r. százados és M. B. c. r. százados *. ált. számú, 2016. október 14-án kelt, a 2016. július 29-i intézkedés vonatkozásában készített jelentése szerint:

A *. számú ügyészi utasítás alapján 2016. július 29-én megjelentek a panaszos oktatási intézményben, mivel szükségessé vált a 2015/2016-os tanév végével elbocsátott diákokkal kapcsolatos iratok lefoglalása. A lefoglalás alkalmával jelen volt az iskola részéről az iskola igazgatója O. F. és P. Cs. A lefoglalás szakszerűen a törvényi előírásoknak megfelelően történt. A lefoglalás kizárólag arra irányult, ami az ügyész utasításban meg volt határozva. Az ügyészi utasításon kívül egyéb irat, vagy releváns dokumentum átvétele nem merült fel a lefoglalás alkalmával. A lefoglalási határozat ténye valamint a lefoglalás módja ellen panasszal nem éltek. A lefoglalás alkalmával az ügyészi utasításban meghatározott iratok csak egy részét foglalták le, mivel nem tudták a rendelkezésünkre bocsátani az összes - a lefoglalási határozatban tételesen feltüntetett - dokumentumot. Erről 2016.08.05-én a *. Bü. számon jelentés készült.

3) Dr. S-P. K. c. r. százados és H. K. r. őrnagy *. ált. számú, 2016. október 13-án kelt, a 2016. szeptember 19-i intézkedés vonatkozásában készített jelentése szerint:

A nyomozóhatóság eljárást folytat a Btk. 208. § (1) bekezdésébe ütköző és az (1) bekezdése szerint minősülő kiskorú veszélyeztetése büntett megalapozott gyanúja miatt ifj. O. F. ellen, aki 2011. szeptembere 2016. januárja közötti időben a panaszos oktatási intézmény földrajz tanáraként, így az ő felügyeletére is bízott diákokkal szembeni a feladatából eredő kötelezettségét súlyosan megszegte azzal, hogy a kiskorú tanulók előtt számos alkalommal szexuális tartalmú kijelentéseket tett, mellyel a kiskorúakat megalázó helyzetbe hozta, a társai előtt őket nevetség tárgyává tette.

2016. szeptember 19. napján a délelőtti órákban megjelentek a panaszos oktatási intézményben, mivel a * számú ügyészi utasítás szerint soron kívül szükségessé vált az iskola tanulóinak, köztük H. D., D. A. és O. R. tanú kihallgatása.

Az iskolához az * frsz-ú - szolgálati jelleg nélküli - szolgálati gépkocsival érkeztek, azzal távolabb parkoltak le az iskola épületétől, az iskolába civil ruhában érkeztek, fegyver és egyéb rendszeresített kényszerítő eszközt nem viseltek, rendőri mivoltukat kizárólag a minket bebocsátó iskolai alkalmazottnak, és azoknak a kiskorú személyeknek fedték fel, akik a törvényes képviselőik telefonszámát a rendelkezésükre bocsátották.

Az iskola kapuja az érkezésünkkor zárva volt, ezért több alkalommal csengettek, azonban senki nem nyitotta ki a kaput, majd többször hívták az iskola telefonszámát, amit senki sem vett fel. Megérkezésükkor éppen tanóra volt, az utcáról az iskola folyosójának egy része látható volt, ott egy, két gyermek szállingózott. Kb. 15 percet várahoztak az iskola előtt, amikor meghallották az iskolában a tanórák közti csengőt. Ismételten csengettek, mire pár perccel később emlékezetük szerint az iskola egyik alkalmazottja megjelent, az iskola udvari kapujának a kinyitását követően a szolgálati igazolvány felmutatásával igazolták magukat, majd közölték, hogy felvilágosítás kérést szeretnének kérni a fent nevezett gyermekek törvényes képviselőinek az elérhetőségéről, mivel a gyermekek tanúkihallgatása szükséges. Az iskolában lépcsőn felmentek Sz. G. Igazgató-helyettes Úrhoz majd megkérdezték, hogy miért nem lehet senkit sem elérni az iskola telefonján és miért nem hallotta senki a csengetésüket, mire közölte velük, hogy azért mert a titkárnő betegszabadságon van, ő ezidáig órát tartott és csak azért tudta őket fogadni, mert kicsengettek a tanóráról és ő az óra közti szünetben bement a titkárságra.

Sz. G. Úr az irodájában közölte, hogy az igazgató úr nem tartózkodik az iskola épületében, de mivel ő az igazgató helyettes ezért ha tud ő majd segít. A gyermekek törvényes képviselőinek a telefonszámát nem tudta a naplók alapján a rendelkezésükre bocsátani, - az iskola hiányossága vagy mulasztása miatt - így közölte velük, hogy majd a gyermekeket a tanári elé hívja és ők azonnal be tudják diktálni a törvényes képviselők számát. Ezt a segítséget Sz. G. ajánlotta fel, amit elfogadtak, mivel a büntető eljárás befejezése érdekében elengedhetetlenül szükséges volt az említett tanulók törvényes képviselőjének jelenlétében történő kihallgatása, majd kérte tőlük, hogy várahozzanak a tanári szoba előtt, melynek eleget tettek. Pár perccel később megjelent Sz. úr D. A.-val és H. D.-val, majd közölte, hogy O. R. nincs az iskolában, mert korábban megsérült a bokája. Az iskola folyosóján a két gyermek lediktálta a szülők elérhetőségét, majd megköszönték a segítséget és még a szünet ideje alatt távoztak az iskolából. A kiskorú diákokkal kizárólag azt közölték, hogy tanúként szükséges őket kihallgatni, de erről a törvényes képviselőjüket kell értesíteniük. A telefonszámok felírása közben Sz. G. a folyosón tartózkodott látó és halló távolságban.

A felvilágosítás kérést a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényt (a továbbiakban: Rtv.) 32. § és a hivatkozott ügyész utasítás alapján végezték el, ami alapján az iskolában való megjelenésük törvényes volt.

A felvilágosítás kérés - az iskola rendjének megzavarása nélkül - kulturáltan rendőrhöz méltó magatartással, jogszerűen és szakszerűen az órák közti szünetben történt. A felvilágosítás kérésének helyszínét - a tanári iroda előtti folyósón - Sz. G. javasolta, azzal hogy várják meg ott, holott ők ezt nem kérték, mivel célszerűbbnek tartották volna, hogy az irodájában várakozzanak.

A fenti számú büntetőügyben 2016. szeptember 2-án ügyészi utasításra megkeresést küldtek az iskola igazgatója részére, ifj. O. F. munkaköri leírása és az iskola házirendjének a beszerzése céljából, melyet fax útján küldtek meg az iskola részére. Tekintettel arra, hogy a megkeresésre addig a napig nem kaptak választ, ezért Sz. G. Úrtól megkérdezték, hogy ennek mi az oka. Sz. úr közölte, hogy a fax készülékük nem üzemel jól és nem minden érkezik meg hozzájuk, így ismételtén kérte a megkeresést email útján. Erre tekintettel ismételtén megkeresték az iskolát, email útján, melyre az iskola a kért iratokat megküldte.

Ezt követően - a kért felvilágosítás alapján és azok után - tanúként hallgatták ki D. A.-t (aki a tanú kihallgatásának időpontjában betöltötte a 18. életévét, így a törvényes képviselő jelenléte okafogyottá vált) 2016. szeptember 28-án H. D.-t törvényes képviselő jelenlétében, valamint 2016. október 4-én O. R.-t törvényes képviselő jelenlétében, így az iskolában történő megjelenésük szükséges és indokolt volt, melyet az ügyészi utasítás is alátámaszt és igazol. Az iskolában történő megjelenésüket sem Sz. G. Igazgató-helyettes Úr, sem pedig más nevelő nem kifogásolta, velük készségesek és segítőkészek voltak.

Mindezek mellett nem elhanyagolható az a tény sem, hogy a büntetőeljárás ifj. O. F. ellen folyik, és az iskola igazgatója a gyanúsított édesapja O. F. Véleményük szerint az ebből eredő elfogultsága is befolyásolhatta panaszra benyújtásában, mivel újabb tanulók tanúkénti kihallgatása, további terhelő bizonyítékokat tárhat fel fia ifj. O. F. gyanúsított ellen. Álláspontjuk szerint megjelenésünk kulturált, jogszerű, szakszerű és rendkívül diszkrét volt, szem előtt tartva a kiskorúak és a nevelők érdekeit.

4) A rendőrség egyebekben mellékelte a 2016. július 29-én foganatosított lefoglalás iratanyagát, melynek ismertetésétől a Testület annak tisztán büntetőeljárás relevanciája miatt eltekint. A Testület megjegyzi ugyanakkor, hogy a rendőrség nem mellékelte az intézkedése alapjául szolgáló jelentésekben többször meghivatkozott ügyészségi utasításokat, melyek közül különösen a 2016. szeptember 19-i intézkedés alapjául szolgáló bírt volna jelentőséggel a Testület vizsgálata szempontjából, illetve a rendőrség semmilyen irat vagy megkeresés másolatot, valamint egyéb bizonyítékot nem küldött a Testület részére, mely bármilyen módon alátámasztaná, a jelentésekben megfogalmazott tényállításokat miszerint korábban, fax, e-mail stb. útján megkeresték az oktatási intézményt, de az nem reagált a megkeresésre. Ez utóbbi szintén a 2016. szeptember 19-i intézkedés vonatkozásában bír jelentőséggel. A Testület álláspontja szerint a rendőrségi iratanyagban tényként hivatkozott körülmények, dokumentumok

III.

1) A Testület a panaszeljáráásban mindenképp azt vizsgálta, hogy mely panaszosi sérelmek kivizsgálásra terjed ki a hatásköre.

a) A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában, a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”. Az idézett rendelkezés értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházatsomagjarmű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.) tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fenti hatásköri rendelkezések alapján kijelenthető, hogy a Testület azon rendőri magatartások felülvizsgálatát végezheti el, amelyeket az Rtv. a IV.–VI. fejezeteiben szabályoz.

Kiemelendő, hogy a rendőrség, nyomozóhatóságként fogatosított büntetőeljárás cselekményeit a Testület nem vizsgálhatja felül, nem gyakorolhat az ilyen cselekmények felett kontrollt. Az ilyen jellegű panaszokra a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) vonatkozó rendelkezései az irányadók.

Mindezek alapján a panaszos a 2016. július 29-én fogatosított nyomozati cselekmény, így a lefoglalás megalapozottságával, indokoltságával kapcsolatos panaszem vonatkozásában hatáskörének hiányát volt kénytelen megállapítani.

b) Az Rtv. 93. § (1) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított húsz napon belül lehet előterjeszteni.

A 2016. július 29-én fogatosított intézkedés vonatkozásában megállapítható, hogy mivel a panaszos képviselője szabadságát megszakítva személyesen jelen volt az intézkedés fogatosítása során, a jogsérelem felismerése egybe esett az intézkedés időpontjával. A Testület álláspontja szerint az igazolási kérelem azon indoka, hogy abban az időszakban szabadságon volt a panaszos képviselője jelen kérdés szempontjából irreleváns, ugyanis a jogsérelem felismerésnek idejét mindez nem befolyásolja. Mindezek alapján megállapítható, hogy a 2016. július 29-i intézkedés vonatkozásában a panasz előterjesztésére nyitva álló határidő 2016. augusztus 18-án járt le. Ezzel szemben a panaszos képviselője 2016. augusztus 31-én terjesztette elő beadványát.

A Testület a fentiek alapján a panaszos 2016. július 29-én foganatosított nyomozati cselekménnyel kapcsolatos kérései tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát, az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrség jogszabályi felhatalmazás birtokában foganatosított-e intézkedést, keletkezett-e intézkedési kötelezettség.

A rendőrség általános intézkedési kötelezettségét Rtv. 13. § határozza meg, így a Testület elsőként azt vizsgálta, hogy az Rtv. 13. § alapján keletkezett-e intézkedési kötelezettsége a rendőrségnek, amely alapján a helyszíni jelenlétük vált volna szükségessé. A hivatkozott jogszabályhely szerint: *„a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.”*

Jelen esetben a feltárt tényállás alapján, a Testület véleménye szerint a 2016. szeptember 19-én a panaszos oktatási intézményben nem merült fel olyan körülmény, amely a fenti törvényhely szerinti *közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülmény vagy cselekmény* lenne, így az Rtv. 13. § szerinti intézkedési kötelezettség vizsgálata során megállapítható, hogy nem merült fel olyan tény, amely az idézett törvényhely alapján a rendőrség kiérkezését, személyes jelenlétét követelte volna meg.

A rendőrség a Testület megkeresésére adott válaszában az Rtv. 32. §-ra alapította intézkedését. Az Rtv. 32. § szerint *„a rendőr a feladatának ellátása során bárkihez kérdést intézhet, felvilágosítást kérhet, ha alaposan feltehető, hogy a megkérdezett olyan közlést tehet, amely a rendőri feladatok teljesítéséhez szükséges. A felvilágosítás kérésének idejére a kérdezett személy feltartóztatható. Akitől a rendőr felvilágosítást kér - ha jogszabály másként nem rendelkezik - az általa ismert tényekkel, adatokkal kapcsolatos válaszadást nem tagadhatja meg.”*

A rendőrség a felvilágosítás kérés szükségességét, a *. számú ügyészi utasításra és ezen keresztül lényegében büntetőeljárás érdekre alapozta. Absztrakt értelemben a büntetőeljárás érdekre hivatkozás a rendőri feladat teljesítése vonatkozásában helytállónak minősíthető, mivel az Rtv. 1. § (2) bekezdés 1. pontja szerint: *„a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyoni visszaszerzését,”* tehát a bűnügyi nyomozó hatósági feladatok teljesítéséhez szükséges információk beszerzése érdekében az Rtv. 32. § szerint kérhet felvilágosítást.

Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a konkrét ügyben a rendőrség csupán utalást tett ezen, intézkedését megalapozó dokumentumról, azt nem csatolta a Testület megkeresésére, így a rendőrség konkrétan azt sem tisztázta, hogy pontosan milyen határidővel (sürgősséggel) és pontosan milyen adatokra (csak telefonszám, esetleg idézhető cím is stb.) volt szükség. Mindennek elmaradása a rendőrség közhatalmi jellegéből és a jogállamiság elvéből következően a Testület álláspontja szerint a rendőrséget terheli.

A Testület álláspontja szerint jelen panaszügyben a legfőbb eldöntendő kérdés, hogy a felvilágosítás kérés személyes megjelenés által, közvetlenül a gyerekektől (nem pedig az igazgatóhelyettesen keresztül) tanítási időben, az iskola tanulók által is használt nyilvános folyosóján történő kivitelezése összhangban áll-e a gyermeki alapjogokkal és a rendőrség intézkedéseire vonatkozó egyik legfontosabb alapelvvel a szükségesség és arányosság követelményével, mely utóbbit az Rtv. 15. § határoz meg.

Az Rtv. 15. § szerint, *„a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”*

A gyermeki alapjogok kapcsán a Testület felhívja a figyelmet Magyarország Alaptörvényének XVI. cikk (1) bekezdésére, amely szerint *„minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”* A Testület emellett utal még az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésére, melynek második mondata szerint *„a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”*

A Testület az oktatási intézményben foganatosított rendőri intézkedés vizsgálata során, a gyermeki alapjogokat illetően kiemelt figyelmet fordított továbbá az Alapjogi Biztos AJB-2860/2012. számú ügyben tett jelentésére, mely a rendőrség iskolában foganatosított intézkedései kapcsán a gyermeki alapjogok védelmére hívta fel a figyelmet. Az fenti ügy jelen vizsgálat szempontjából releváns tényállási elemei alapján egy közoktatási intézményben a rendőrség az iskola tanulóival szemben oktatási időben foganatosított intézkedést (bilincselés, előállítás) büntetőeljárás sikeres lefolytatásának érdekében. Bár a hivatkozott ügyben az Rtv. 32. § szerinti tájékozásnál lényegesen súlyosabb, alapjogot közvetlenebbül érintő rendőri beavatkozásra került sor, a Testület álláspontja szerint önmagában az oktatási intézményben foganatosított rendőri intézkedés-jelenlét, valamint a fiatakorúak zavartalan pszichés és szellemi fejlődéséhez fűződő kiemelt alapjogi jelentőség, mindenféleképp hivatkozási alapot képez jelen panaszügy kapcsán. A hivatkozott AJB-2860/2012. számú ügyben az Alapvető jogok biztosa az alábbi megállapításokat tette:

„[...] Az Alaptörvény és nemzetközi egyezmények az állam kötelességévé teszi a gyermek fejlődési útjának megóvását. A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény, amelyet Magyarországon az 1991. évi LXIV. törvény hirdetett ki, általános alapelveként fogalmazza meg 3. cikkében, hogy „a hatóságoknak a gyermekeket érintő minden döntésükben a gyermekek mindenek felett álló érdekét kell elsősorban figyelembe venniük”. A gyermeki jogok, mint speciális alapjogok a jogrendszer egészét átfogják. A gyermek ember, akit minden olyan alkotmányos alapvető jog megillet, mint mindenki mást, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. (995/B/1990. sz. AB határozat) A gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséről való gondoskodás a legkülönbözőbb állami

kötelezettségteljesítésekben nyilvánul meg. A testi, értelmi, erkölcsi fejlődés előfeltétele a gyermekek zavartalan érzelmi, pszichés fejlődésének biztosítása.[...]”

„[...] A rendőrök az adott napon óráközi szünetben jelentek meg az iskolában, intézkedésük a tanóra megkezdése után is folytatódott. Az érintett diákokat az iskola tanulói és tanárai előtt bilincselték meg az iskola aulájában és kísérték ki az épületből. Az intézkedés következtében aznap nem tudtak részt venni az oktatásban. Az előállítás kérdésénél már kifejtettem, hogy álláspontom szerint arra jogellenesen került sor. A tanulók összebeszélésének megakadályozására – jelentésem előállítást elemző részében részletezettek miatt – nem volt alkalmas az egy időben, egy helyszínről történt előállításuk. Ha az egy időben, egy helyszínről való előállításnak lett is volna megalapozott szakmai és jogi indoka, annak semmiképp, hogy ez a helyszín éppen az iskola, időpontja pedig tanítási idő legyen. Ezt semmilyen nyomozás-taktikai okok nem támaszthatják alá. A fiatalokat – véleményem szerint – előállíthatták volna otthonaikból is egy időben pl. a kora reggeli (iskolakezdést megelőző) időszakban. [...]”

„[...] Ez a kiszolgáltatottság érzését kelthette bennük, valamint olyan légkört alakíthatott ki, amely akadályozta az oktatási intézmények alapfeladatának, az ismeretek átadásának teljesítését. Ezek miatt sem felelt meg a rendőri intézkedés a gyermekbarát igazságszolgáltatás követelményének. Megállapítom, hogy a diákok iskolából történt előállítása sértette mind az intézkedéssel közvetlenül érintett, mind az intézkedést közvetve/szemtanúként figyelemmel kísérő gyermekeket megillető gyermeki jogokat. [...]”

A kérdéses ügy kapcsán tett intézkedései között az Alapvető jogok Biztosa az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 31. § (1) bekezdése alapján felkérte az országos rendőrfőkapitányt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a jövőben közoktatási intézményben rendőri intézkedésre csak kivételesen – például halaszthatatlan nyomozati cselekmény, vagy az intézkedésre okot adó cselekmény jellege (pl. iskolai verekedés) miatt – kerüljön sor.

A rendőrség a Testület részére megküldött jelentéseiben arra (is) hivatkozott, hogy maga az igazgatóhelyettes ajánlotta fel azt, hogy a gyerekeket a tanítási szünetben a folyosón kérdezhetik meg a rendőrök azon információkról melyekre szükségük van. Ennek Sz. G. igazgatóhelyettes feljegyzése ellent mond, mivel azt nyilatkozta, hogy a rendőrök a tanulókkal szerettek volna beszélni, illetve az ő kívánságuk volt, hogy odakísérjék a tanulókat a tanári szoba elé.

A tényállítások közti ellentmondást egyéb bizonyítási eszköz hiányában a Testület nem tudta feloldani, ugyanakkor a fentebb idézett törvényhelyek, az alapjogi biztosi jelentés és az az alapján intézkedés alapján a Testület álláspontja szerint, ha akár el is fogadnánk a rendőrség által előadottakat - miszerint az igazgatóhelyettes ajánlotta fel a közvetlenül tanulóktól, a folyosón történő bediktálást - a rendőröknek az emberi (gyermeki) jogok maximális védelme érdekében el kellett volna utasítaniuk az igazgatóhelyettes felajánlását, diszkrétebb körülményeket követelve meg.

A Testület felhívja a figyelmet, hogy egy rendőri intézkedés során az intézkedő rendőrök közhatalom birtokában járnak el, ezáltal a tisztességes eljárás elvének szem előtt tartásával egyfajta alá-fölé rendeltségi viszony keletkezik az intézkedés alanya és rendőr között utóbbi javára. Mivel az intézkedés elszenvedőjének kell alávetnie magát a rendőri utasításoknak, ezért a rendőrséget terheli annak felelőssége (és egyben az ő joga is), hogy az intézkedés-eljárás tisztességes kereteit kialakítsa, szabályozza.

A Testület álláspontja szerint a rendőröknek eleve az igazgatóhelyettest kellett volna megkérniük a szükséges adatok megszerzésére, hogy feleslegesen ne kerüljenek interakcióba az iskola nyilvános helyiségében gyerekekkel, majd ezt követően elkérni a szükséges adatokat az igazgatóhelyettestől az iskola egy elszeparált részében (irodában). A rendőrök közvetlen eljárása a gyerekekkel szemben egyrészt társai előtt érinthette kellemetlenül őket, másfelől pedig kétség kívül a gyermek pszichés, testi, lelki fejlődését, továbbá a zavartalan tanulást is befolyásolhatja. Mivel a gyermekek előbb szereztek információt az idézésről a büntetőeljárásról ezért a törvényes képviselők keresztül történő idézés, ami miatt a rendőrök intézkedést kezdeményeztek, eleve nem tölthette be legális, a gyermeket védő funkcióját, mivel egyrészt a gyermek maga előbb tudomást szerzett a kihallgatásról, mint törvényes képviselője (szülője) másfelől pedig a szülőket is elzárta attól a lehetőségtől, hogy megfelelően felkészítse a gyermekeket a kihallgatásra.

A Testület megjegyzi azt is, hogy az intézkedés eredménye illetve az alapjogsérelem szempontjából a fentiek alapján, végső soron a rendőrség által hivatkozott, de a Testület részére be nem csatolt ügyészi utasítás irreleváns, mivel ha a Testület el is fogadja az utasítás rendőrség által hivatkozott tartalmát, miszerint soron kívül be kell szerezni a törvényes képviselők elérhetőségét, az csupán a jogi alapját teremtheti meg az információ kérésnek. Az információ megszerzésének módja azonban ettől függetlenül – közvetlenül a gyerekektől (nem pedig az igazgatóhelyettesen keresztül) tanítási időben, az iskola tanulók által is használt nyilvános folyosóján történő kivitelezése – a felek egybehangzó tényállításai, az idézett jogszabályok és ombudsmani jelentés alapján aránytalan és alapjogsértő marad.

A fent ismertetett történeti tényállási elemek valamint a vonatkozó jogszabályok alapján a Testület véleménye szerint a rendőrség gyermeki alapjogokat nem megfelelően figyelembe vevő, nem elég diszkrét intézkedése súlyosan sértette az arányosság követelményét.

Az alapjogi érintettség vonatkozásában a Testület megjegyzi, hogy az Alaptörvény XVI. cikkében megfogalmazott gyermeki alapjog érintettsége a panaszos vonatkozásában közvetett, mivel a gyermeki alapjog sérelme közvetlenül nem a panaszos, hanem a gyermekek vonatkozásában merülhet fel. A panaszos oktatási intézmény egyik legfontosabb kötelezettsége épp a gyermeki alapjogok érvényre juttatása (az ott tanuló gyermekek pszichés, testi, lelki fejlődésének előmozdítása) ezért amennyiben a rendőrség alapjogsértő intézkedése akadályozza, befolyásolja ezen feladatának megfelelő ellátását, az közvetlenül a panaszos tisztességes (fair) eljáráshoz való jogának sérelmét eredményezi és ezen sérelem következményeként sérül(het) az Alaptörvény XVI. cikkében megfogalmazott gyermeki alapjog.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

2) A panaszossal szembeni szolgálati fellépés és tájékoztatást illetően a Testület az alábbi megállapításokra jutott.

Az Rtv. 20. § szabályozza a rendőri intézkedés alakiságát, amely szerint „*a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI.*

fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről. A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni. Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (1) – (2) bekezdései tovább pontosítják az Rtv-ben meghatározottakat, amely szerint:

„(1) „az intézkedést a rendőr - az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.”

(2) A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az (1) bekezdésben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.”

A panaszos képviselője beadványában úgy nyilatkozott, hogy a 2016. szeptember 19-i intézkedés során a megjelenő rendőrök még csak igazolni sem igazolták magukat, nem mutattak igazolványt, jelvényt.

A Testület rendelkezésére álló rendőrségi iratok szerint az iskola udvari kapujának a kinyitását követően a szolgálati igazolvány felmutatásával igazolták magukat, majd közölték, hogy felvilágosítás kérését szeretnének kérni

A panaszos és a rendőrség által előadottak egymásnak ellentmondóak, amely ellentmondást a Testület rendelkezésére álló bizonyítási eszközökkel nem tudott feloldani.

A Testület álláspontja szerint a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme a szolgálati fellépéssel összefüggésben nem megállapítható.

V.

A Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. A Testület álláspontja szerint a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme a szolgálati fellépéssel összefüggésben nem megállapítható.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos

rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület az Rtv. 93. §-ának (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2017. április 27.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET